

AİLELERİN ÇOCUKLARINI YAZ FUTBOL OKULLARINA GÖNDERME NEDENLERİ, BEKLENTİLERİ VE SOSYO-EKONOMİK DURUMLARI

Ertan KILCIĞIL¹

ÖZET

Alt gelir grubuna mensup aileler, çocuklarını yaz futbol okuluna öncelikli olarak çocukları istediği için, ikinci sırada da gelecekte iyi bir maddi kazancı olsun düşüncesiyle göndermektedirler. Ailelerin eğitim durumu ilköğretim düzeyindedir. Meslek durumu olarak anne ev kadını, baba memur yoğunluktadır ve sosyo-ekonomik bakımdan sıkıntı içinde yaşamaktadırlar.

Anahtar kelimeler: Futbol, yaz futbol okulu, sosyo-ekonomik

REASONS OF FAMILIES' LETTING THEIR CHILDREN ATTEND TO SUMMER FOOTBALL SCHOOLS, THEIR EXPECTATIONS AND SOCIO-ECONOMICAL SITUATIONS

ABSTRACT

Families with lower income let their children attend to summer football schools primarily because their children want to, secondly they think their children will earn their living on football. Most of the families have a primary education. Mostly, mothers are housewives and fathers are officers and socio-economically they lead a difficult life.

Key words: Football, summer football school, socio-economical

GİRİŞ

Ülkemizde futbol popüler ve en sevilen bir spordur. Bunda kitle iletişim araçlarındaki spor yayınlarının futbol ağırlıklı olmasının yanında, bu yayınlar nedeniyle özdeşleşme objeleri yaratılmasının katkısı vardır. Ayrıca popüler ve profesyonelleşmenin şartlarını yerine getirmesi nedeniyle de ailelerin, maddi getirisi fazla olan futbola çocuklarını yönettiklerini veya engel olmadıklarını görmekteyiz. Çünkü "aile, çocukluk, ergenlik ve hatta gençlik yıllarında, kişi üzerinde en etkili çevredir" (1). Büyük bir toplumsal güç olarak kabul edilen sporun futbol branşı, sosyo-ekonomik bakımdan daha fazla kazanımları olması nedeniyle özellikle aileler tarafından tercih edilmektedir. Zaten özdeşleşme objeleri taşıması nedeniyle de popüler olan bu branşı seçmeye çoktan razı olan çocuklar, ailelerinden bu desteği aldıkları anda futbol en birinci tercih olmaktadır. Çünkü "özdeşleşme, bir başka kişiye duygusal bağlanımın zaman bakımından ilk dışavurumu" (2) dur. Bu dışavurumda en belirgin etkilenme kitle iletişim araçlarından da olmaktadır. "Ünlü sporcuların ve elit sporcuların, starların; spora yönelmede model oluşturduklarını" (3) görmekteyiz. Çünkü "tanınma, şöhret elde etme isteği, kendini daha çok kuvvetli hissetme isteği, veliyi tatmine yönelmiş istekler, kendini beğendirme, kabul ettirme, bir kısım duyguları eğitime isteği" (4) çocukları popüler spor olan futbola yönlendirmektedir. Smith'e göre (5), toplumdaki spor kahramanlarının, toplumun sosyal yapısındaki değerleri, normları temsil ettikleri için gelişmede ve bu branşlara yönelmede önemli katkıları vardır. Ülkemiz için spor kahramanları da genellikle futbol kahramanları olunca, futbola yönelme daha kolay olmaktadır. Kore'de yapılan bir çalışmada (6), popüler sporlara yönelme ve katılımın modern değerler ve yüksek sosyo-ekonomik durum ile ilgisi olduğu, insanların işsiz ve parasız olsa da o ülke için geçerli olabilecek popüler branşlara yönelindiği sonucu çıkarılmıştır.

Spor kulüplerimizin alt yapı çalışmalarında yaz futbol okulları, geleceğin futbolcularını seçmek ve eğitmek açısından önemli görevler üstlenmektedirler ve önemlidirler. Kulüplerin alt yapı kadrosunu da genişletmek amacı taşıyan bu okullarda eğer yetenekli çocuklar bulunabilirse, hem birey, hem de gelecekte kendi kulüpleri açısından maddi getirisi olmaktadır. Çünkü bu kulüpte alt yapıdan yetişmiş futbolcular daha sonraları kendi A takımı kadrolarında oynadıkları zaman, süre açısından belki değil ama, maddi açıdan çok ucuz olmaktadır. Çünkü günümüz şartlarında profesyonel transfer ücretleri astronomik rakamlardadır.

Bu araştırmanın amacı, futbol alt yapı çalışmaları kategorisinde adlandırılan yaz futbol okullarına devam eden çocukların ailelerinin, çocuklarını bu okullara gönderme nedenlerini, beklentilerini ve sosyo-ekonomik durumlarını tespit etmektir.

YÖNTEM

Araştırma Ankara'da, Ankaragücü ve Gençlerbirliği Spor Kulüpleri'nin yaz futbol okullarına devam eden 193 katılımcı çocukların ailelerine 14 soruluk bir anketle uygulandı. Araştırma, her bir soru maddesine verilen yanıtların yüzdeleri arasındaki oran farkının (P1-P2) Z testi ile değerlendirilmesiyle test edildi. Örneğin 'çocuklar istiyor' maddesi, 'maddi kazanç', 'yeni arkadaşlar', 'tatil değerlendirmesi' ve 'trafik riski yok' maddeleriyle ayrı ayrı değerlendirildi, aradaki yüzde oran farklarına (P1-P2) Z testi uygulandı, ilişki olup olmadığına bakıldı ve yorumlandı.

¹ Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

BULGULAR

Tablo : 1 Ailelerin Gelir Düzeyi Durumu

Gelir	Oran farkı ve Z	Alt	Orta	Üst	N
Alt	P1-P2		.684	.803	160
	Z		18.43 **	27.30 **	
Orta	P1-P2			.119	28
	Z			4.29 **	
Üst	P1-P2				5
	Z				
Toplam					193

**= p<0.0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Ailelerin gelir düzeyinde, alt gelir grubuna dahil olanlar çoğunluktadırlar. Her üç gruba ait değerlerde istatistiki bakımdan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo: 2 Ailelerin Oturdukları Ev Durumu

Konum	Oran farkı ve Z	Ev Sahibi	Kiracı	N
Ev Sahibi	P1-P2		-.741	25
	Z		-21.68 **	
Kiracı	P1-P2			168
	Z			
Toplam				193

**= p<0.0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Kiracı olanlar ile ev sahibi olanlar arasındaki istatistiki anlamlı ilişki, gelir düzeyi alt grubuna dahil çoğunluğun ev sahibi olamaması gibi bir sonuç çıkartmaktadır.

Tablo: 3 Ailelerin Toplam Gelirlerinin Oturdukları Evin Kirası İle İlgili Durumları

Toplam Gelirin	Oran farkı ve Z	1/5 i	2/5 i	3/5 i	N
1/5 i	P1-P2		.363	.503	120
	Z		7.7 **	11.97 **	
2/5 i	P1-P2			.140	50
	Z			3.57 **	
3/5 i	P1-P2				23
	Z				
Toplam					193

**= p<0.0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Ailenin toplam gelirinin 1/5'ini kiraya verenlerin çoğunluğu oluşturması, her üç oranın (1/5, 2/5, 3/5) birbirleriyle istatistiki anlamlı bir ilişki içerisinde olması, Tablo: 9'da görüleceği üzere sosyo-ekonomik bakımdan sıkıntı içinde yaşamalarıyla da desteklenmektedir.

Tablo: 4 Annenin Eğitim Durumu

Eğitim	Oran farkı ve Z	İlk	Orta	Lise	Üniv.	Üniv. Üstü	N
İlk	P1-P2		.394	.461	.580	.596	117
	Z		8.59 *	10.64 *	15.69 *	16.59 *	
Orta	P1-P2			.067	.187	.202	41
	Z			1.73	5.91 *	6.66 *	
Lise	P1-P2				.119	.135	28
	Z				4.29 *	5.11 *	
Üniv.	P1-P2					.016	5
	Z					1.15	
Üniv. Üstü	P1-P2						2
	Z						
Toplam							193

* = p<0.0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo: 5 Babanın Eğitim Durumu

Eğitim	Oran farkı ve Z	İlk	Orta	Lise	Üniv.	Üniv. Üstü	N
İlk	P1-P2		.145	.062	.264	.342	70
	Z		3.18 **	1.30	6.49 **	9.47 **	
Orta	P1-P2			-.083	.119	.197	42
	Z			-1.87	3.25 **	6.27 **	
Lise	P1-P2				.202	.280	58
	Z				5.13 **	8.10 **	
Üniv.	P1-P2					.078	19
	Z					3.27 **	
Üniv. Üstü	P1-P2						4
	Z						
Toplam							193

**= p<0.0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Anne ve babanın eğitim durumu ilköğretim düzeyindedir. Her iki tablodaki değerler, birbirleriyle istatistiksel anlamlılık düzeyindedir.

Tablo: 6 Annenin Mesleği Durumu

Meslek	Oran farkı ve Z	1 Öğretm.	2 İşçi	3 Memur	4 Askeri Pers.	5 Üniv. Öğ.El.	6 Serbest Mes.	7 Emekli	8 Diğer	N
1 Öğretm.	P1-P2		-.036	-.124			-.026	-.010	-.710	3
	Z		-1.99*	-4.69**			-1.53	-0.72	-21.29**	
2 İşçi	P1-P2			-.088			.010	.026	-.674	10
	Z			-2.97**			.48	1.32	-18.78**	
3 Memur	P1-P2						.098	.114	-.585	27
	Z						3.42**	4.15**	-14.39**	
4 Askeri P	P1-P2									-
	Z									
5 Ü.Öğ.El	P1-P2									-
	Z									
6 Serbest	P1-P2							.016	-.684	8
	Z							.85	-19.44**	
7 Emekli	P1-P2								-.699	5
	Z								-20.51**	
8 Diğer ¹	P1-P2									140
	Z									
Toplam										193

**= p<0.0.01 düzeyinde anlamlıdır. * = p<0.0.05 düzeyinde anlamlıdır. ¹ Ev kadını

Tablo: 7 Babanın Mesleği Durumu

Meslek	Oran farkı ve Z	1 Öğretm.	2 İşçi	3 Memur	4 Askeri Pers.	5 Üniv. Öğ.El.	6 Serbest Mes.	7 Emekli	8 Diğer	N
1 Öğretm.	P1-P2		-.047	-.420	.047	.052	-.109	-.093	.026	11
	Z		-1.69	-10.59**	2.56*	2.97**	-3.45**	-3.04**	1.24	
2 İşçi	P1-P2			-.373	.093	.098	-.062	-.047	.073	20
	Z			-8.86**	4.03**	4.37**	-1.80	-1.38	2.87**	
3 Memur	P1-P2				.466	.472	.311	.0326	.446	92
	Z				12.71**	12.98**	6.94**	7.38**	11.71**	
4 Askeri P	P1-P2					.005	-.155	-.140	-.021	2
	Z					.58	-5.60**	-5.23**	-1.43	
5 Ü.Öğ.El	P1-P2						-.161	-.145	-.026	1
	Z						-5.89**	-5.53**	-1.92	
6 Serbest	P1-P2							.016	.135	32
	Z							.42	4.56**	
7 Emekli	P1-P2								.119	29
	Z								4.17**	
8 Diğer	P1-P2									6
	Z									
Toplam										193

**= p<0.0.01 düzeyinde anlamlıdır. * = p<0.0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Annelerin mesleği 'diğer' sütununda belirlenen 'ev kadınlığı' yoğunluktur. Babanın mesleği ise memur yoğunluktur. Her iki tablo içerisindeki ayrı ayrı meslekler karşılaştırmaları, birbirlerinin yüzde oranları farkı (P1-P2) ve Z testi açısından anlamlı bir ilişki içindedir.

Tablo: 8 Ailelerde Toplam Birey Sayısı Durumu

Yaşayan kişi sayısı	Oran farkı ve Z	2 kişi	3 kişi	4 kişi	5 kişi ve üzeri	N
2 kişi	P1-P2		-.166	-.435	-.233	8
	Z		-5.10**	-11.24**	-6.63**	
3 kişi	P1-P2			-.269	-.067	40
	Z			-5.82**	-1.55	
4 kişi	P1-P2				.202	92
	Z				4.19**	
5 kişi ve üzeri	P1-P2					53
	Z					
Toplam						193

**= p<0.0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo: 9 Ailelerin Sosyo-Ekonomik Açından Yaşama Durumu

Durum	Oran farkı ve Z	Sıkıntı	Mütevazi	Rahat	N
Sıkıntı	P1-P2		.373	.663	131
	Z		7.90 **	19.07 **	
Mütevazi	P1-P2			.290	59
	Z			8.45 **	
Rahat	P1-P2				3
	Z				
Toplam					193

**= p<0.0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Aileler, çekirdek aile tipini oluşturmaktadırlar. Anne, baba ve 2 kardeş yoğunluklu özellikten sonra ikinci sırada, 5 kişi ve üzeri yaşama şekliyle evde büyükanne ve büyükbaba ile birlikte yaşamak, daha sonra üçüncü sırada tek çocuklu özellik gösteren 3 kişi ve üzeri yaşama şekli gelmektedir. Aileler sosyo-ekonomik bakımdan sıkıntı içinde yaşamaktadırlar.

Tablo: 10 Çocuğum İsteyerek Gidiyor Diyen Ailelerin Çocuklarının Gitme Nedenleri Durumu

Durum	Oran farkı ve Z	Arkadaşlar	Sevmek	Özdeşleşme	N
Arkadaşlar	P1-P2		-.012	-.081	52
	Z		-0.23	-1.60	
Sevmek	P1-P2			-.070	54
	Z			-1.36	
Özdeşleşme	P1-P2				66
	Z				
Toplam					172

İlişki yok

Çocukların yaz futbol okuluna gitme nedeninin en önemlisi özdeşleşmedir. Kitle iletişim araçlarından görerek, okuyarak etkilendikleri yıldız bir futbolcu gibi olmak düşü özdeşleşmeye neden olmuştur. Futbolu sevmek ve arkadaşları gidiyor diye birlikte olmak hemen hemen aynı oranlarda ikinci sırayı oluşturmaktadır, fakat bu üç özellik istatistiki açıdan herhangi bir anlamlı ilişki göstermemiştir.

Tablo: 11 Çocuğum İsteyerek Gidiyor Diyen Ailelerin Gönderme Nedenleri Durumu

Durum	Oran farkı ve Z	Çocuk İstiyor	Maddi Kazanç	Yeni Arkadaşlar	Tatil Değerlendirmesi	Trafik Riski Yok	N
Çocuk İstiyor	P1-P2		.169	.512	.506	.430	90
	Z		3.20 **	13.14 **	12.85 **	9.77 **	
Maddi Kazanç	P1-P2			.343	.337	.262	61
	Z			9.18 **	8.92 **	6.13 **	
Yeni Arkadaşlar	P1-P2				-.006	-.081	2
	Z				-0.45	-3.45 **	
Tatil Değerlendirmesi	P1-P2					-.076	3
	Z					-3.11 **	
Trafik Riski Yok	P1-P2						16
	Z						
Toplam							172

**= p<0.0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Çocukları istediği için onları yaz futbol okuluna gönderen aileler birinci yoğunluktadır. Bu sonuç, çocukların isteklerine olumlu yanıt verme şeklinde anlaşılmalıdır. İkinci sırada aile, çocuğunun gelecekte iyi bir maddi kazancı olmasını istemektedir. Trafik riskinden uzak çocuklarının spor yapmasını isteyen aileler ise üçüncü sıradadır. Bu en son madde yüzde olarak önemsiz gibi görünse de, çocukların oyun alanlarının veya spor alanlarının olmaması, sokak aralarında top oynayan çocukların kaza riski ile karşı karşıya kaldığı gerçeğini anımsatması bakımından önemlidir.

Tablo: 12 İstemediği Halde Giden Çocukların İstememe Nedenleri Durumu

Durum	Oran farkı ve Z	Sevdiği Arkadaş Yok	Futbolu Sevmiyor	Özdeşleşme Yok	N
Sevdiği arkadaş Yok	P1-P2		.095	-.238	6
	Z		.73	-1.62	
Futbolu Sevmiyor	P1-P2			-.333	4
	Z			-2.40 *	
Özdeşleşme Yok	P1-P2				11
	Z				
Toplam					21

* = p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo: 13 İstemediği Halde Giden Çocukların Ailelerinin Gönderme Nedenleri Durumu

Durum	Oran farkı ve Z	Maddi Kazanç	Yeni Arkadaşlar	Tatil Değerlendirmesi	Trafik Riski Yok	N
Maddi Kazanç	P1-P2		.667	.714	.667	16
	Z		5.91 **	6.87 **	5.91 **	
Yeni Arkadaşlar	P1-P2			.048	-	2
	Z			.60	-	
Tatil Değerlendirmesi	P1-P2				-.048	1
	Z				-.60	
Trafik Riski Yok	P1-P2					2
	Z					
Toplam						21

**= p<0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Çocukları istemediği halde, ailelerin zorlamasıyla gidenlerin sayısı 21'dir. Bu çocukların istememe nedenlerinde ise yıldız bir futbolcu yerine, bir ses sanatçısı ile özdeşleşme birinci yoğunluktadır. Yaz futbol okuluna sevdiği arkadaşlarının gelmemesi ve futbolu sevmemek birinci maddeye göre azdır, fakat her üç madde için istatistiki anlamlı bir ilişki vardır diyebilmekteyiz. Aileler çocukları istemese de, gelecekte iyi bir maddi kazancı olsun düşüncesiyle futbol okuluna göndermek en yoğunluklu sıradadır.

Tablo: 14 Aile İstemediği Halde Çocukları İsteddiği İçin Gönderen Ailelerin İstememe Nedenleri Durumu

Durum	Oran farkı ve Z	Tatili Bozuyor	Arkadaşlarını Sevmiyorum	Yoruluyor, Okumuyor	N
Tatili Bozuyor	P1-P2		-.143	-	4
	Z		-.80	-	
Arkadaşlarını Sevmiyorum	P1-P2			.143	6
	Z			.80	
Yoruluyor, Okumuyor	P1-P2				4
	Z				
Toplam					14

İlişki yok

14 aile yaz futbol okuluna çocuklarını göndermek istemedikleri halde, çocukları istiyor diye göndermektedirler. Ailelerin istememe nedenleri arasında, çocuklarının yaz futbol okuluna beraber gittikleri arkadaşlarını sevmemek en yoğunluklu sırayı oluşturmaktadır. Tatil plânlarının bozulması ve yorulduğu için kitap okumaya zaman ayıramaması diğer nedenleri oluşturmaktadır. Her üç neden arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki yoktur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çocukları istediği için 61, çocukları istemediği halde yaz futbol okuluna gönderen 16 aile; alt gelir (160) düzeyine sahiptirler ve çocuklarının gelecekte iyi bir maddi kazancı olmasını istemektedirler. Çünkü ülkemizde futbol popüler bir spordur ve profesyonelleşmenin tüm şartları işlevseldir. Oturdıkları ev bakımından kiracı (168) yoğunlukludurlar ve ailenin aylık toplam gelirinin beşte biri'ni kiraya vermek durumundadırlar (120). Sosyo-ekonomik açıdan sıkıntı içinde olmak (alt gelir sahibi 160), çocuklarının gelecekte iyi bir maddi kazancı olsun düşüncesini geliştirirken, bu sıkıntı içinde yaz futbol okuluna kendileri açısından önemli sayılabilecek aidat parası da ödemektedirler. Uzun vadeye yatırım, ailenin çocukları için gelecek plânları yaptıkları sonucunu da yorumlamamıza neden olmaktadır.

Eğitim düzeyine göre ilköğretim yoğunluklu aileler (117), çekirdek aile tipini oluşturmaktadırlar (iki kişi yaşayan 8, üç kişi yaşayan 40, dört kişi yaşayan 92 aile) ve çocuklarının yaz futbol okuluna gitmek isteklerini değerlendirmektedirler (172). Eğitim düzeyi düşük de olsa; sadece bu konu için bile 'ailede söz hakkının çocuklar için de geçerli' olabileceğini söyleyebiliriz. Bu davranış şekli, çocuklarının isteklerine olumlu bakan aileler açısından önemlidir. Çünkü ev kadını anne (140) ve memur baba (92) yoğunluklu yaşayan aileler, sosyo-ekonomik açıdan sıkıntı içinde yaşıyor bile olsalar, çocukları için yaz futbol okulu programlarını değerlendirmektedirler.

Sosyo-ekonomik açıdan sıkıntı ve alt gelir grubu şartlar, ailelerin popüler spor olan futbola çocuklarını daha fazla yönlendirmelerini sağlamıştır. Doğan ve Özçaldıran (7) da benzer sonucu bulmuşlardır. Zaten çocuklar da, etkileşim ve özdeşleşme objeleri gereği futbolu, bir branş sporu olarak düşünmektedirler. Futbolun profesyonel şartları, yönelmede; hem aileler hem de çocuklar için önemlidir.

KAYNAKLAR

- 1- Kılıçgil, E., Sosyal Çevre-Spor İlişkileri (Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama), Bağırğan Yayımevi, s. 39, Ankara, 1998
- 2- Freud, S., Kitle Psikolojisi (çev: Kámuran Şipal), Bozak Yayınları: 13, s. 49, İstanbul, 1975
- 3- Leonard, W.M., A Sociological Perspective of Sport, McMillan Publishing Company, p. 16-24, London, 1988
- 4- Öztabağ, L., Antrenörlük Psikolojisi, Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Kitaplar Yayını No:5, Afşaroğlu Matbaası, s. 59, Ankara, 1974
- 5- Smith, G., "The Sport Hero: An Endangered Species" Quests XIX January, p. 59-70, 1973
- 6- Kim, M., Modernizing Effects on Sports an Physical Activities Among Korean Adult, International Review for the Sociology of Sport, V. 31, N. 2, 155-169, 1996
- 7- Doğan, B., Özçaldıran, B., "Futbola ve Yüzmeye Yeni Başlayan Çocukların Ailelerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarının Karşılaştırılması", Performans 1 (1): 19-23, 1995